Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö - TVY ry
Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation - TVY rf
Sörnäisten rantatie 27 C 4, 00500 HELSINKI
p. 044 544 3613 • Y-tunnus 1003909-9
http://www.tvy.fi/ • etunimi.sukunimi@tvy.fi tai toimisto@tvy.fi

Hallituksen esitys vuoden 2015 kolmanneksi lisätalousarvioksi – TVY:n lausunto 23.9.2015

Valtion kolmannessa lisätalousarviossa momentille 32.30.51. (julkiset työllisyys- ja yrityspolitiikka) myönnetään lisäystä 21 600 000 €. Lisäksi 32.01 ELY:n hallintoon (130 000 €) ja TE-hallintoon 32.30 (400 000 €) myönnetään yhteensä 530 000 euroa. Perusteluina näille lisämäärärahoille on lisääntynyt työttömyys, ja etenkin Salossa tehdyt Microsoftin irtisanomiset. Globalisaatiorahastosta haetaan lisäksi tukea, johon jyvitetään työllisyysmäärärahoja 1 600 000€ .

Ottaen huomioon Salossa tehtyjen irtisanomisten vaikutukset Salon kaupunkiin, globalisaatiorahaston hyödyntäminen on hyvin perusteltua. Lisäksi TE-hallinnon lisäresurssien kohdentaminen Saloon on tärkeää, jotta palvelut saadaan toteutettua jouhevasti. Ottaen huomioon maamme vakavan talous- ja työllisyystilanteen***, valtion lisätalousarvio on kuitenkin aivan riittämätön tukemaan maamme työllisyyskehitystä.***

Lisätalousarvio tulee ottaa valtakunnalliseen käyttöön ja mahdollistaa sillä kaikki työllisyyspoliittiset toimenpiteet. Microsoftin irtisanomiset vaikuttavat Saloon viiveellä ja työttömiä tulee kohdella yhdenvertaisesti koko maassa. Muillakin kuin Salon työttömillä pitää olla oikeus palveluun. Lisäksi myös niillä TE-toimistoilla, jotka ovat budjetoineet rahansa koko vuodelle (eikä käyttäneet niitä etupainotteisesti), tulee olla mahdollisuus lisämäärärahoihin, koska tarvetta niille on.

Miksi lisätalousarvio tarvitaan koko maahan?

Sekä TE-hallinnon resursseja, että työllisyysmäärärahoja tulee heti kasvattaa. TE-hallinnon resursseja tulee kasvattaa koska asiakkaiden jonot ovat kohtuuttomia ja siten ***TE-hallinnon kapasiteetti toteuttaa syyperusteista sosiaaliturvaa on aivan liian heikko***. Nuorisotakuun ulkopuolella olevat työnhakijat tai toistuvat asiakkaat joutuvat jäsenyhdistystemme edustajien mukaan jonottamaan palveluaikoja 6 kk. - 12 kk. Tämä vaikuttaa sekä TE-toimiston kykyyn tavoittaa asiakkaita, kuin asiakkaiden mahdollisuuksiin olla tavoitettavissa puhelimitse tai muuten. Karenssin uhalla tarjottavien työtarjouksien satunnainen lisääminen tai näillä kiusaaminen ei pitkällä tähtäimellä palvele työnantajia tai työnhakijoita, vaan tarvitaan aitoa palvelua, jolla varmistetaan työnhakijoiden osaaminen ja motivaatio tehdä oikeita töitä.

Lisäksi ***TE-hallinnon kapasiteetti vastata työnantajien tarpeisiin*** on ollut puutteellinen. KEHA-keskusuudistus aiheutti Uusimaalla vahinkoa jäsenjärjestöillemme, kun palkkatukia tilitettiin 3-4 kk. myöhässä. Hajanaisia tietoja eri puolelta Suomea kantavat viestiä, että kuntakokeiluasiakkaat ovat

valittaneet hidasta palvelua tai täysin epäonnistunutta yhteistyötä, joka johtuu asiakasohjauksen ontumisesta. Yrittäjille riittää yksi epäonnistunut yhteys TE-hallintoon, jotta yhteistyölle pistetään lopullisesti piste. Luottamuksen puutetta on vaikea korjata.

Sähköiset palvelut eivät riitä kaikille ja jotta työnhakijoiden työkyky ja motivaatio työnhakuun pysyy yllä, tarvitaan myös aitoa vuorovaikutuksellista kohtaamista. Ihmiset muuttuvat araksi, kun työttömyys pitkittyy ja työpaikat jäävät hakematta tai yritykset perustamatta.

Työllisyysmäärärahojen konservatiivinen tarvearvio touko/kesäkuussa oli 110 miljoonaa euroa

Työllisyysmäärärahojen osalta virallinen arvio vuoden lopun tarpeesta oli touko-/kesäkuun vaihteessa 110 miljoonaa euroa. Touko-kesäkuusta lähtien TE-hallinto on ryhtynyt säästellen tarjoamaan palkkatukea. Vaikka työnhakijat ovat olleet palkkatukikelpoisia, työsuhteita ei ole solmittu. 300 päivää työmarkkinatuella olleille on ollut muita kohderyhmiä pitempään ollut palkkatukimäärärahaa. Siellä missä rahaa ei ole saatu käytettyä on vedottu TEM:n kireään ohjaukseen ja toimivallan puutteeseen. Työkokeilulla on korvattu pitempiaikaisia toimenpiteitä. Tuhansia työpaikkoja jää täyttämättä työllisyysmäärärahojen puutteen vuoksi, mikä vaikeuttaa myös siirtymiä työttömyydestä avoimille työmarkkinoille. Aktivointiaste elokuussa 2015 oli 24,0 % (2,8 % vähempi kuin vuosi sitten). Palveluissa oli 7300 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten. Samaan aikaan pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut 23 % viime vuodesta 112 800 henkilöön.

Palkkatuki on välityömarkkinatoimijoiden näkökulmasta pitkäaikaistyöttömien tärkein tukimuoto. Palkkatuen hyviä puolia on, että palkkatuen haku vaatii suhteellisen vähän byrokratiaa, ja on yritysten, kuntien, työpankkien ja kolmannen sektorin käytössä. Palkkatuella voidaan solmia vuoden tai tilanteesta riippuen kahden vuoden työsuhteita, jolloin saadaan työttömyys väliaikaisesti ratkaistua. Palkkatuki toimii jatkeena työkokeiluille, kuntouttavalle työtoiminnalle, työllisyyspoliittiselle koulutukselle tai oppisopimuskoulutukselle. Se on osa yhteiskunnallista palvelumallia, jonka päässä on virallinen työsuhde.

Yleishyödyllisten yhdistysten erityispiirteitä on, että palkkatuella voidaan solmia kuntien lisämäärärahoilla kokoaikaisia työsuhteita, jolloin saadaan riittävästi palkkaa kokoon, että sosiaalitukien haku saadaan katkaistua. EU:n valtiontukisäännökset (ryhmäpoikkeusasetus ja de minimis) katkaisevat kuntien kannustimet tukea yrityksiä kun on kyse pitkäaikaistyöttömien työllistämisestä, koska maksimituki on 50 %. Näin ollen palkkatuki kolmannelle sektorille on olennaista myös kuntien ns. sakkomaksujen pienentämisestä. Yhdistysten tarjoamien monipuolisten palvelujen kannalta palkkatuki on ollut tärkeässä roolissa turvaamassa vähävaraisille ja työttömille erilaisia hyvinvointia lisääviä palveluja, koulutusta, työkokemusta ja tietysti väylää avoimille työmarkkinoille. Kuntien ja yhdistysten järjestämien 500-päivää työttömänä olleiden ihmisten palkkatukityöllistämisen vaikuttavuudessa ei ole merkittävää eroa TEM:n teettämän tutkimuksen mukaan v. 2013 jolloin kuntakokeilu oli alkuvaiheessa (**Liite**).

Aktiivista työllisyyspolitiikkaa tarvitaan, jotta saadaan purettua työttömyyden aiheuttamia sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia sekä periytyvää työttömyyttä

Passiivisen sosiaaliturvan menot ovat karkeasti kymmenkertaiset aktiiviseen työllisyyspolitiikkaan käytettäviin resursseihin. TE-hallinnon n. 3000 virkailijaa ei voi järkevästi palvella n. 600 000 työnhakijaa. Lisäksi aktiivisella työvoimapolitiikalla pidetään yllä työhön perustuvaa yhteiskuntamallia tilanteessa, jossa työttömät työnhakijat eivät voi itse vaikuttaa työnsä hinnoitteluun ja pääsyyn työmarkkinoille muuta kuin harmaan talouden rattaisiin hyppäämisellä.

Työttömyyden sosiaalisia ilmiöitä ovat lisääntynyt eriarvoisuus, joka tutkimusten mukaan vaikuttaa kaikkien kansalaisten hyvinvointiin. Etenkin ylisukupolvisen työttömyyden kasvu, ja lapsiperheiden kasaantuvat ongelmat näkyvät myös paisuneina sosiaali- ja terveysongelmina, jotka näkyvät myös muina sosiaalisina kustannuksina kuin passiivisosiaaliturvan kustannuksina. ”Vuonna 1987-luvulla syntyneillä lapsilla on tilastollisesti merkittäviä Rekistereihin perustuvasta tutkimuksesta käy ilmi, että joka neljännellä vuonna 1987 syntyneellä on tilillään rikoksia tai rikkomuksia, joka viidennellä on ollut mielenterveysongelmia ja että joka kuudes on vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa.” http://yle.fi/uutiset/laman_lapsista_piirtyy_rekisterien_avulla_hatkahdyttava_kuva/5305936

Pointti on, että vanhemmat voivat osoittaa lapsilleen olevansa töissä ja elättävänsä perhettään. Tämä on erittäin tärkeä suomalainen arvo, josta ei saa poliittisin perustein enää tinkiä. Kysymys on nyt tehtävistä valinnoista työllisyyden eteen. Yritysten lisääntynyt kannattavuus näkyy työllisyydessä viiveellä ja ”pitkällä tähtäimellä me ollaan kaikki kuolleita.”

Työttömien määrä ja työllisyys

TEM työllisyyskatsauksen mukaan elokuun lopussa oli 346 700 työtöntä työnhakijaa. Pitkäaikaistyöttömiä oli 112 800, joka on vuodesta 2009 ollut nousussa ja kasvoi 23 % viime vuodesta. Palveluissa olevien määrä väheni 109 600 henkilöön (mikä on 7300 vähemmän, kuin vuosi sitten) aktivointiasteen ollessa 24,0 % (2,8 % vähempi kuin vuosi sitten). Avoinna olevista työpaikoista täytettiin 10 100, joista TE-toimiston asiakkaiden määrä oli 5 300. Edelleen avoinna olevia työpaikkoja kk. lopussa oli 30 200. Työnhakijoiden määrä kaiken kaikkiaan oli 622 000.

TVY:n hallituksen puolesta,

Jukka Haapakoski
Puheenjohtaja, 22.9.2015

jukka.haapakoski@tvy.fi
Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö – TVY ry
Postiosoite: Sörnäisten rantatie 27 C 4, 00500 Helsinki
Käyntiosoite: Sörnäisten rantatie 27 C 1b
+358 50 577 2580